

Multimedij u učenju stranih jezika za početnike

Brkanović, Lucijana

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:131:484354>

Rights / Prava: [In copyright](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2021-04-19**

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb](#)
[Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI
Ak. god. 2018./2019.

Lucijana Brkanović
Multimedij u učenju stranih jezika za početnike
Završni rad

Mentor: dr.sc. Tomislava Lauc

Zagreb, rujan 2019.

Izjava o akademskoj čestitosti

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je ovaj rad rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na istraživanjima te objavljenoj i citiranoj literaturi. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

(potpis)

Sadržaj:

1. Uvod.....	1
2. Učenje stranog jezika.....	2
3. Multimedij.....	4
3.1. Multimedij i multimedijske tehnologije u obrazovanju	5
3.1.1. Multimedijske tehnologije.....	6
3.2. Prednosti multimedijuskog učenja.....	8
4. Multimedij u učenju stranih jezika	10
5. Primjeri online učenja stranih jezika.....	12
5.1. Duolingo	12
5.2. Memrise	15
5.3. Busuu	17
6. Vlastiti primjer tutorijala njemačkog jezika za početnike	21
7. Zaključak.....	25
Literatura	27
Popis slika	30
Sažetak	31
Summary	32

1. Uvod

U ovome radu opisati će se nekoliko online platformi za učenje stranih jezika uz pomoć multimedija. Ovakvih oblika učenja ima jako puno. Predstavit će se tri aplikacije koje su među najpopularnijima ako ne i najpopularnije. Poznate su po svojoj interaktivnosti i zanimljivom dizajnu te je njihov sadržaj izražen u raznim oblicima kako bi se zadržala pažnja korisnika. U radu su opisani početnički tečajevi jer kao što i naziv samog rada kaže govori se o učenju jezika za početnike.

Prvi dio rada opisuje učenje stranih jezika općenito te ističe koliko je ovo bitno područje u ljudskim životima. Spominju se i pozitivni stavovi Europske unije o poznavanju dva ili više jezika. Na svakom početku je teško, pa tako i pri učenju novih jezika koje možda ranije uopće nismo poznavali. Danas je učenje bitno olakšano. Okruženi smo internetom i raznim tehnologijama koje nam uvelike pomažu. Kada se uči strani jezik bitno je slušati izvorne govornike, komunicirati s ljudima i kontinuirano se baviti tim jezikom.

Primjenom zvuka, slike, video zapisa i teksta postižu se veliki uspjesi u podučavanju stranih jezika. Multimedij ima više definicija od kojih su neke navedene u radu. Ono što sve definicije imaju zajedničko je to da multimedij nije jedan već je kombinacija više medija: slika, zvukova, videa, animacija... Također, u radu će se navesti svrha i cilj multimedija općenito i njegova uloga u obrazovanju i učenju stranih jezika. Kada se pogledaju sastavnice multimedija odmah nam je jasno da je potrebna i tehnologija, tj. uređaji za njihov prikaz ili reprodukciju. Usporediti će se uređaji koji su ranije korišteni pri učenju stranih jezika i koji se koriste danas. Povezano s tim bit će navedeno i računalno potpomognuto učenje stranih jezika (*CALL – Computer Assisted Language Learning*) te njegovi opći ciljevi i definicija. U radu će također biti opisane prednosti multimedijuskog načina učenja.

U završnom dijelu rad sadrži opis osobno izrađenog kratkog tutorijala za učenje njemačkog jezika za djecu i početnike u kojem se pokušalo uvrstiti sve oblike multimedija kako bi nakon završetka tutorijala korisnici znali neke osnovne riječi i fraze njemačkog jezika.

2. Učenje stranog jezika

Učenje stranih jezika je bitno u mnogim aspektima čovjekovog života. Ako neka osoba često putuje po raznim državama, bilo zbog posla ili turizma, znanje službenog jezika određene države doprinijelo bi boljoj snalažljivosti.

Europska unija je uvela program Erasmus+ uz koji mladi imaju mogućnost odlaska u inozemstvo radi učenja i osposobljavanja te tako razvijaju i znanje jezika države u kojoj su na razmjeni. Uz druženje sa kolegama koji studiraju na fakultetima drugih država poboljšavaju se njihove sposobnosti komuniciranja na jeziku koji nije njihov materinji. Jezici mogu biti poveznica među narodima, dati nam pristup drugim zemljama i kulturama te omogućiti da se bolje razumijemo. Poznavanje stranih jezika sve je važnije za mlade jer im pomaže pri zapošljavanju i omogućuje rad u drugim zemljama, a osnovna digitalna pismenost, preduvjet je za primjenu IKT u obrazovanju i računalno potpomognutom učenju jezika. Prema Seljan (2019) Europska komisija ukazuje na potrebu za učenjem stranih jezika i naglašava primjenu IKT-a. Vučković i sur. (2004) analiziraju primjenu edukativnog softvera u obrazovanju, gdje rezultati ovise o načinu na koji učitelj koristi tehnologiju tako i o sposobnostima učenika da percipira takav način poučavanja. Strani su jezici i važan faktor za konkurentnost. Naime, zbog nepoznavanja stranih jezika poduzeća mogu izgubiti poslovne prilike, a radnici teže pronaći posao izvan svoje zemlje (About multilingualism policy, 2019). EU nastoji što jače podržavati učenje stranog jezika kako bi se: „

- više ljudi pomoglo da studiraju i rade u drugim zemljama
- pomoglo ljudima iz različitih kultura da se sporazumiju
- pospješila trgovina diljem Europe
- ojačala jezična industrija (pismeno i usmeno prevođenje, poučavanje jezika, jezične tehnologije itd.)“ (Jezici EU-a, 2019).

Jedna od mogućih primjena je i primjena tehnologije u prevođenju, koja se može poučavati i kroz jezik (Kučiš i Seljan, 2014) i kroz tehničke predmete (Jaworski, Seljan i Dunđer, 2017). Uvijek ćemo čuti kako je djeci lakše naučiti strani jezik nego odraslim ljudima ali to uvijek ne mora biti istina. „Točno je da djeca brže pamte, no odrasle osobe zato posjeduju veću lepezu općeg znanja, dublje poznavanje raznih tema te bolje razvijeno logičko razmišljanje. Zahvaljujući tome i učenje jezika može biti olakšano, jer jezik nije samo gramatika. Tu je i

kultura određenog govornog područja, geografske znamenitosti te ostale zanimljivosti koje djeca teško mogu povezati u jednu cjelinu. Štoviše, učenje i edukacija može značajno usporiti proces slabljenja mentalnih funkcija“ (Najčešći problemi prilikom učenja stranih jezika, 2017). Danas je puno lakše naučiti nove stvari zbog toga što su ljudi okruženi internetom, tehnologijama i multimedijem koji nam olakšava učenje. Sve to nam omogućuje da budemo zainteresiraniji za učenje, imamo slobodu odabira sadržaja koji želimo znati i tako se postiže veća motivacija. Svaka osoba je drugačija. Svatko od nas ima različite načine i metode bržeg i jednostavnijeg učenja. Netko najbolje uči u učionicama sa profesorima, drugi ipak uče uz pomoć crtanih filmova, pjesama i slično, a neki, nakon što nauče osnovne stvari, krenu u male razgovore sa izvornim govornicima i na taj način proširuju svoj vokabular i znanje stranog jezika. „Učenje stranog jezika kontinuiran je proces koji obuhvaća stjecanje kompetencije čitanja, pisanja, razumijevanja i naravno govora. Sve navedene kompetencije konstantno se isprepliću i nadograđuju“ (Šimunović, Letica i Halter, 2011, str. 274).

Kada se uči neki novi jezik, koji uopće ne poznajemo, može nam se činiti jako zbunjujuće i teško ali nijedan jezik nije nemoguće naučiti. Koliko nam je neki jezik „nemoguće“ naučiti ovisi o predznanju, a ukoliko je netko potpuni početnik bit će mu veći problem jer se nikad nigdje nije susreo s tim jezikom. Na primjer, ako smo bili u mogućnosti nekada u životu slušati izvorne govornike i biti okruženi nekim stranim jezikom jednostavno je zaključiti da će ga biti lakše naučiti nego neki drugi s kojim nikad nismo došli u kontakt. Bitno je da jezik uđe u uho i da se sluša, da se razgovara i potpuno unese u jezik koji se želi naučiti.

„Učenje stranog jezika jest zahtjevan posao koji iziskuje vrijeme i trud, no to vrijeme i trud se na kraju itekako isplate. Važno je ne posustati kad dođemo u fazu u kojoj osjećamo da nema napretka. Važno je baviti se jezikom čim više, posvetiti mu se maksimalno koliko možemo. Važno je vježbati bez straha od pogrešaka. Jer upravo na pogreškama se uči, a praksa nas čini majstorima,, (Najčešći problemi prilikom učenja stranih jezika, 2017).

3. Multimedij

Danas postoji cijeli niz različitih platformi, softvera, alata i resursa koje je moguće koristiti u poučavanju jezika, a multimedij zauzima posebno mjesto, s obzirom na mogućnosti integrativnog pristupa poučavanja govorenja, slušanja, čitanja, pisanja i vokabulara, kao komplementarni oblik tradicionalnoj nastavi (Seljan, 2019). Bez obzira na vrstu korištenog izvora, potrebno je osvijestiti ciljeve primjene ovakvog načina učenja te uočiti nedostatke i prednosti ovakvog načina učenja jezika (Dovedan, Seljan, Vučković, 2002; Seljan i sur., 2006), ali i primjene tehnologije u obrazovanju, općenito. Iako nova tehnologija brzo postaje pristupačna široj populaciji, njezino prihvaćanje zahtijeva prilagođavanje i učenje od strane nastavnika i učenika (Dovedan, Seljan, Vučković, 2003).

Za multimedij ne postoji samo jedna definicija. U informatici multimedij predstavlja „računalni način prikazivanja podataka spajanjem audio i video sastavnica (zvuk, glas, animacija, video isječci) koji omogućuju kvalitetniju i potpuniju uporabu računala (npr. u igrama, digitalnim enciklopedijama i sl.)“ (Hrvatski jezični portal).

Jedna od općih definicija govori da je multimedija „oblast koja se bavi računalno kontroliranom integracijom teksta, grafike, crteža, slika i videa, animacija, zvuka i bilo kojih drugih medija gdje se bilo koji tip informacija može predstaviti, zapamtiti, prenijeti i obraditi u digitalnom obliku“ (Multimedija, n.d., str. 1).

„Multimedija je pojam koji se sastoji od dvije riječi: multi = mnogo; medij = sustav prijenosa i predstavljanja poruke. Dakle, predstavljanje korisniku sadržaja koje može istovremeno percipirati koristeći raspoloživa osjetila i mogućnosti (vid, sluh, njuh, opip, okus; pokret, radnja).“, a „svrha multimedijских sadržaja je da se zaokupi što više ljudskih osjetila, najviše glade zabave, mada mogu poslužiti i u znanstvene, umjetničke, edukacijske, reklamne ili neke druge svrhe.“ (MULTIMEDIJA, n.d.)

Mayer (2001) predstavlja multimedij kao prikaz materijala pomoću riječi i slika. Pod riječima podrazumijeva da je materijal predstavljen u verbalnom obliku, kao i upotrebom tiskanog ili izgovorenog teksta. Pod slikama podrazumijeva da je materijal predstavljen u slikovnom obliku, kao i upotrebom statičke grafike, fotografija ili karata, ili pomoću dinamičke grafike, uključujući animaciju ili video.

Multimedij nije nešto s čime se susrećemo tek u modernom vremenu, njegovi oblici mogu se vidjeti i u starijim vremenima. Kao primjer mogu se navesti i stari časopisi u kojima su se osim teksta koristile i slike zbog jasnijeg prikaza sadržaja. Kasnije dolazi do razvoja televizije koja se također može navesti kao oblik multimedija jer se za prijenos sadržaja kombiniraju i slika i zvuk, a često i tekst. Nakon televizije ljudi počinju koristiti mobilne uređaje i u današnje vrijeme skoro svaka osoba ima barem jedan mobilni uređaj koji može prikazati i kombinirati slike, tekstove, video zapise, zvukove i animacije.

3.1. Multimedij i multimedijske tehnologije u obrazovanju

Učenje samo uz pomoć nekog čistog teksta je teže od načina učenja u kojima je taj isti tekst popraćen slikama, zvukovima i slično. Kada govorimo o multimediju bitno je spomenuti i novu znanstvenu disciplinu koja se naziva multimedijaska didaktika. „Pitanja kojima se bavi multimedijaska didaktika se kreću od ciljeva te izbora i dizajniranja sadržaja učenja do vrednovanja učinkovitosti multimedijaskih projekata. Smatra se ipak da su glavna pitanja razvijanje strategija učenja i poučavanja, didaktički i medijski dizajn multimedija te pitanja prirode komuniciranja u obrazovanju na daljinu koje podržava Internet“ (Matasić i Dumić, 2012, str. 2).

Istraživanja u okvirima kognitivne teorije multimedijaskog učenja i teorije kognitivnog opterećenja su otkrila mnoga načela i principe koje su predstavili razni istraživači. Jedan od istraživača koji smatra da multimedij pridonosi boljem učenju je Richard Mayer „koji je postavio osam principa koji karakteriziraju upotrebu multimedije tijekom učenja:

- Princip multimedije: Učenici uče bolje ukoliko se nastavni sadržaji objašnjavaju primjenom slike i riječi
- Princip prostorne blizine: Učenici uče bolje ukoliko su slike i riječi na približenim mjestima tijekom učenja
- Vremenska blizina: Učenici uče bolje ukoliko se slike i riječi pokazuju istovremeno, a ne naizmjenično.
- Princip usklađenosti: Učenici uče bolje kada nepoznati pojmovi nisu u prvom planu, nego ih se upoznaje korelacijom s već poznatim pojmovima

- Princip modalnosti: Učenici uče bolje iz sadržaja prikazanih animacijom i naracijom nego iz animacija i teksta na zaslonu
- Princip redundancije: Učenici bolje uče iz animacije i naracije nego iz animacija, pripovijedanja i teksta na zaslonu
- Princip individualnih razlika: efekti dizajna u nastavnim sadržajima poticajni su učenicima s manjim intelektualnim sposobnostima
- Princip direktne manipulacije: kako se povećava složenost gradiva, utjecaj direktnog baratanja materijalima (animacija, tempo...) se također povećava“ (Matasić i Dumić, 2012, str. 4).

Iz gore navedenih principa možemo vidjeti koliko učenju doprinose razni oblici multimedija, njihove kombinacije i načini kako se prikazuju. U novije vrijeme se sve češće razmišlja o tome kako multimedijem poduprijeti nastavu, više uopće u pitanje ne dolazi to je li ga se uopće treba koristiti u obrazovne svrhe. Sam multimedij ne može toliko pomoći u učenju ukoliko se ne kombinira pravilno. Bitno je posložiti sve medije i povezati ih u jednu cjelinu koja će dovesti do što boljeg pamćenja sadržaja.

„Istraživanja su pokazala da uspješnost nastavne primjene medija, te osobito hiperteksta često ovisi i o mentalnom naporu koji je učenik spreman uložiti u obradi neke teme uz pomoć medija. Taj mentalni napor povezan je opet s motivacijom i stavovima učenika prema primjeni medija, prema sadržaju koji se obrađuje itd.“ (Rodek, 2007, str. 167).

3.1.1. Multimedijske tehnologije

Već nam je poznato kako je multimedij kombinacija teksta, slike, zvuka, animacije i videozapisa. Za njihovu reprodukciju koriste se različiti uređaji od kasetofona do najmodernijih računala i mobilnih uređaja.

Ako se govori o multimedijskoj tehnologiji u učionicama ne može se reći kako su škole u svim državama jednako dobro opremljene. Sve ovisi o razvijenosti države u kojoj se nalaze i o novčanim sredstvima koja se u njih ulažu. Neke ustanove imaju samo računalo, platno i projektor dok u nekim državama svi učenici i polaznici raznih tečajeva imaju svatko svoj uređaj na kojima se prikazuje sav multimedijски sadržaj koji je potreban za njihov što bolji uspjeh.

Pri učenju stranih jezika potrebni su uređaji za reprodukciju zvuka, prikaz slika i videa. Ranije su se koristili, a u nekim državama još i koriste kasetofoni, DVD-*playeri*, televizori i sl. Danas ukoliko imamo računalo, projektor, odgovarajuće kablove i zvučnike možemo sve prikazati uz pomoć tih uređaja. Dobro opremljene učionice za strane jezike posjeduju računalo za svakog polaznika, slušalice kojima može slušati zvučne zapise brzinom koju sam sebi odredi, mikrofone i softver za prepoznavanje govora kako bi se vježbao izgovor stranih riječi. Ako prostor u kojem se uči neki jezik ima pristup internetu mogućnost pristupa znanju je skoro pa neograničena. Moguće je pristupiti audio i video zapisima, podcastima, filmovima i raznim drugim sadržajima i tako se još bolje upoznati sa stranim jezikom. Prije online platformi za učenje jezika postojali su tečajevi koju su bili pohranjeni na CD-u ili DVD-u i također su sadržavali oblike multimedije kao što su zvuk, slika, video i razne simulacije situacija u kojima se možemo naći u stranim zemljama (npr. *Who is Oscar Lake?*). U to vrijeme su nam za prikaz ovakvih tečajeva bili potrebni CD i DVD *playeri*, ekrani i zvučnici, a danas ukoliko imamo npr. laptop onda imamo sve što nam je potrebno kako bi krenuli s učenjem.

U ovom kontekstu bitno je spomenuti i računalno potpomognuto učenje (CALL). Javlja se još u 1990-im godinama. Levy (1997) računalno potpomognuto učenje definira kao „pristup učenju jezika pomoću računalne tehnologije, a definira se kao proučavanje i stvaranje aplikacija na računalu kao pomoć u procesu učenja stranih jezika“

„Opći ciljevi računarski podržanog učenja jezika ne razlikuju se od ciljeva tradicionalne nastave stranog jezika, a to su:

- a) savlađivanje standardnog govornog i pisanog jezika za komunikaciju na stranom jeziku,
- b) kontakt s kulturom i načinom života ljudi koji žive u zemljama gdje se taj jezik govori,
- c) bogaćenje opće kulture i proširivanje znanja,
- d) razvijanje intelektualnih sposobnosti, estetskih i moralnih vrijednosti i sl.“ (Tokić, Kadrić i Puškarević, 2017, str. 272).

„Tipični CALL program potiče učenike na reakciju. Taj poticaj može biti prikazan u obliku teksta, slike, zvuka ili video snimke. Učenik reagira tipkajući na tipkovnici, klikom miša ili govoreći u mikrofoni. Računalo daje povratnu informaciju, odgovarajući je li učenikov odgovor točan ili netočan, a novije verzije CALL programa pokušavaju analizirati odgovor i istaknuti greške“ (Bakić-Tomić i Dumančić, 2012, str. 115; Seljan, 2004).

Danas se u nastavi najviše koriste multimedijски uređaji, npr. računala, laptopi, tableti i multimedijalni projektori koji predstavljaju najpogodnije uređaje za realizaciju nastavnih sadržaja svih stranih jezika.

„Multimedij nije dakle samo kombinacija zvuka, riječi i slike u računalnom okruženju, nego i medij koji otvara mogućnost navigacije u tom okruženju, mogućnost djelovanja na taj okoliš, interakciju s računalnim okruženjem“ (Lauc i Mikelić, 2005).

3.2. Prednosti multimedijskog učenja

„Pozitivni efekti multimedija su:

- privlačenje pozornosti polaznika
- veća razina interesa, motivacije i zadovoljstva polaznika
- mogućnost lakšeg pojašnjavanja težih koncepata i principa
- potpunije razumijevanje sadržaja i djelotvornije stjecanje novih pojmova
- bolje pamćenje sadržaja te mogućnost primjene znanja u novim situacijama,,

(Matasić i Dumić, 2012, str. 3).

Prednost multimedijskog učenja je u tome što koristi sposobnost mozga da uspostavi vezu između verbalnog i vizualnog sadržaja što dovodi do dubljeg razumijevanja i boljeg shvaćanja. Sve je to važno u današnjim učionicama 21. stoljeća, budući da su učenici svakodnevno izloženi multimediju. Veliki postotak ljudskog mozga posvećuje se vizualnoj obradi. Upotreba slika, videa i animacija uz tekst potiče mozak na aktivnost. Korištenje multimedija tokom nastave utiče na raspoloženje učenika i na sam proces učenja. S pozitivnim stavom uče bolje i imaju tendenciju biti produktivniji. Zadržavanje pažnje učenika na nastavi se povećava. U tim okolnostima, u multimedijalnom okruženju za učenje, učenici mogu lakše prepoznati i riješiti zadatke u usporedbi s metodologijom nastave gdje je podučavanje omogućeno samo i isključivo putem knjiga. S računalima, tabletima, pametnim telefonima i Internetom, učenici su danas bolje opremljeni nego ikad za pretraživanjem i pronalaženjem informacija koje su im potrebne (5 koristi primjene multimedije u nastavi, 2019).

Sve većim razvojem tehnologija i raznih inovacija tradicionalni oblici učenja se sve manje koriste. Učenje uz pomoć multimedija može se povezati sa e-učenjem što predstavlja učenje uz pomoć tehnologije. Ovakav oblik učenja također ima svoje prednosti i nedostatke. Uz e-učenje moguće je pristupiti obrazovnom sadržaju iz cijeloga svijeta i svaka osoba može učenje prilagoditi sebi i svom slobodnom vremenu. Učenje na Internetu može dovesti do interakcije sa drugim učenicima diljem svijeta. Kada se uči strani jezik moguće je stupiti u kontakt sa izvornim govornicima i tako od njih naučiti nove stvari i čuti pravilan izgovor raznih novih riječi i fraza. Jedna od prednosti e-učenja je baš ono što ga povezuje sa učenjem uz pomoć multimedija, a to je da se u sadržaju koji učimo nalaze slikovni, zvučni i video materijali. Sadržaju se može pristupiti u svako doba i neograničen je broj ljudi koji mogu učiti u isto vrijeme. Kao i sve i e-učenje ima svoje nedostatke. Ukoliko neki učenici nemaju potrebnu opremu ne mogu pristupiti sadržaju i isto tako ako imaju nedostatak informacijske pismenosti neće moći kvalitetno učiti. Također je moguće da informacije koje se koriste ne budu relevantne i može se dogoditi da učenici slabije napreduju jer se moraju sami motivirati na učenje i zbog nedostatka vremena ili volje često i odustanu.

4. Multimedij u učenju stranih jezika

„Jedna od najprihvatljivijih klasifikacija nastavnih sredstava je

podjela na:

- a) verbalna nastavna sredstva,
- b) vizualna nastavna sredstva,
- c) auditivna nastavna sredstva,
- d) audio-vizualna nastavna sredstva,
- e) tekstualna nastavna sredstva“ (Tokić, Kadrić i Puškarević, 2017, str. 268).

Od svih navedenih sredstava, u svrhe učenja stranih jezika, najduže se koriste vizualna nastavna sredstva. Kada se uči neki novi jezik skoro je pa i nemoguće učiti bez zvučnih zapisa. Zvučni zapisi spadaju u auditivna nastavna sredstva i ove informacije učenici primaju osjetilom sluha. Sadržaj ovakvih zapisa je raznolik, od neke male pjesmice otpjevane na stranom jeziku preko raznih priča sve do razgovora više ljudi. „Zvučni jezični model izvornoga govora na početnim stupnjevima nastave jezika potreban je za vježbanje fonetske jezične razine“ (Tokić, Kadrić i Puškarević, 2017, str. 270). Uz pomoć auditivnih sredstava učenici poboljšavaju svoj izgovor stranih riječi te slušanjem što veće količine sadržaja postižu bolje razumijevanje jezika. Allan (1984) smatra da su slušni elementi u jezičnom obrazovanju bitni jer oživljavaju jezik na način na koji to pisane stranice teksta ne mogu. U ranijim vremenima se za učenje stranih jezika koristio samo tekst. Danas je tekst osnova učenja. Učenici mogu koristiti razne knjige, rječnike i vježbenice koji će im pomoći pri učenju gramatike i novih riječi. Kako bi se poboljšala efikasnost učenja nekog jezika spajaju se audio sredstva i vizualna sredstva te time dolazimo do audio-vizualnih nastavnih sredstava. Naravno, kao i sva ostala sredstva, najbolje je i ova koristiti u kombinaciji sa još nekim drugim. „Gradivo koje se uči primjenom audio-vizualnih sredstava brže se pamti, a teže zaboravlja. Neka od najčešćih audio-vizualnih nastavnih sredstava su filmovi i emisije, televizija te računar koji predstavlja veoma moćno novo nastavno sredstvo koje uz odgovarajuću dodatnu opremu, softver i Internet, može zamijeniti mnoga druga nastavna sredstva“ (Tokić, Kadrić i Puškarević, 2017, str. 271).

Kao još jedan primjer multimedijskog učenja možemo navesti i jednu od najpoznatijih mrežnih usluga za razmjenu videozapisa, a to je YouTube. Tamo se može pronaći cijela lepeza sadržaja koji mogu pozitivno doprinijeti učenju stranih jezika. Ova je mrežna usluga dostupna svima i samim time svaki učenik može otići na YouTube i gledati razne crtiće, slušati pjesme, pogledati video lekcije nekog stranog jezika te tako poboljšati razumijevanje i slušanjem izvornih govornika čuti način pravilnog izgovora novih riječi.

Video je jako dobar primjer multimedija jer sadrži mnogo njegovih elemenata. Također se može koristiti kao zamjena za tekst gdje instruktori snime videozapis uz objašnjenja koja prate paragraf teksta ili prezentaciju predavanja. Ova vrsta videozapisa čini učenje interaktivnijim i omogućuje korisniku obrađivanje sadržaja uz vlastiti tempo (Kišiček i Lauc, 2015).

Abayli (2001) navodi kako je jezik sredstvo komuniciranja, a komunikacija ili interakcija među ljudima u stvarnom životu odvija se kroz slušne (auditivne) i vidne (vizualne) kanale. U korištenju i razumijevanju jezika, ljudima pomažu i vizualne i auditivne komponente poput izraza lica, gesta, naglasaka, intonacije, društvenog okruženja i kulture. I slušni i vidni elementi imaju značajan utjecaj na učenje i poučavanje jezika.

Internet je sve zastupljeniji u školama pa tako i u učenju stranih jezika. Ako postoji pristup internetu onda je vrlo lako doći do kvalitetnih i za učenje potrebnih informacija. Samo u neku od tražilica unesemo ono što nam je potrebno i dobijemo mnoštvo rezultata. Naprimjer, unesemo samo neki glagol na stranom jeziku u Google i u barem jednom rezultatu pretrage ćemo pronaći sve njegove oblike. Na taj način učenici „traže stvari od vlastitog interesa i tako učenje postaje zabavnije. Osim za primarni cilj, koji je učenje stranog jezika, studenti također rade na svojim računalnim vještinama i korištenju novih tehnologija“ (Dovedan, Seljan i Vučković, n.d., str. 2-3).

5. Primjeri online učenja stranih jezika

Na Internetu se može pronaći jako puno primjera online platformi za učenje jezika. Mnogi od njih se mogu pronaći i u obliku aplikacija na Trgovini Play ili App Store i koristi ih mnoštvo ljudi. „Moderni obrazovni softveri i aplikacije za učenje jezika koriste zvučne zapise, slike, tekstove, animacije, videozapise i prepoznavanje govora. Mnogi od njih osmišljeni su kako bi zabavljali korisnike i kako bi se s njima učilo, kao da se gleda televizija ili igraju zabavne igre. Korištenjem umjetne inteligencije, učenje je istovremeno i personalizirano. Moderni algoritmi vas upoznaju i znaju koliko ponavljanja trebate za pojedine riječi i kojim tempom treba nastaviti. Multimedij i korištenje višestrukih osjetila podržavaju pamćenje i čine učenje zaista učinkovitim. Aplikacije za učenje jezika posebno su korisne u učenju vokabulara, što je osnova za izgradnju čvrstih jezičnih vještina. Ako je vaš temeljni vokabular tako čvrst da možete odmah preuzeti riječi bez razmišljanja, tada ćete također lakše primijeniti gramatička pravila, oblikovati rečenice i uključiti se u razgovor“ (Sharma, n.d.). Ovaj oblik učenja stranih jezika sve je rasprostranjeniji jer je lako dostupan i zanimljiv za sve korisnike. U ovim primjerima navedeno je nekoliko online platformi na kojima se može naučiti mnogo svjetskih jezika.

5.1. Duolingo

Duolingo je jedna od najpoznatijih, ako ne i najpoznatija platforma za učenje stranih jezika. Njihov logo na kojem se nalazi zelena sova je poznat skoro svima koji su se ikad zanimali za strane jezike. Najpopularniji jezik na ovoj aplikaciji je španjolski sa 22,4 milijuna polaznika, a onaj koji uči najmanje ljudi je Navajo jezik i on ima 269 000 polaznika. Osim španjolskog i Navajo jezika tu se nalaze još i: francuski, njemački, japanski, talijanski, korejski, kineski, ruski, portugalski, turski, nizozemski, švedski, stari valirijski (jezik koji se koristi u seriji „Igre prijestolja“), grčki, irski, indijski, poljski, hebrejski, norveški, vijetnamski, danski, klingonski (beta verzija), havajski, rumunjski, češki, svahilski, velški, mađarski, ukrajinski, Esperanto, indonezijski i arapski koji je još u izradi. „Više od 300 milijuna ljudi koristi ovu aplikaciju. Misija ove tvrtke je učiniti obrazovanje i učenje stranog jezika zabavnim, besplatnim i dostupnim svim ljudima. Znanstveno je dokazano kako učenje kroz igru dovodi do bržeg i kvalitetnijeg učenja te su ovu aplikaciju osmislili tako da nalikuju na igru. Nakon

osnovne platforme izradili su još i *Duolingo English Test* (DET), opciju za certifikaciju jezika koju kao valjanu priznaje više od 200 sveučilišta“ (What is Duolingo?, n.d.). Multimedijско testiranje jezika moguće je provoditi u različitim fazama učenja, u nastavi ili kao samostalnu evaluaciju. Moguće je provjeravati činjenično znanje, stavove i vještine. Cetinić i Seljan (2011) proveli su istraživanje o multimedijском testiranju jezika za vještine slušanja, čitanja, pisanja i vokabulara preko sustava za e-učenje.

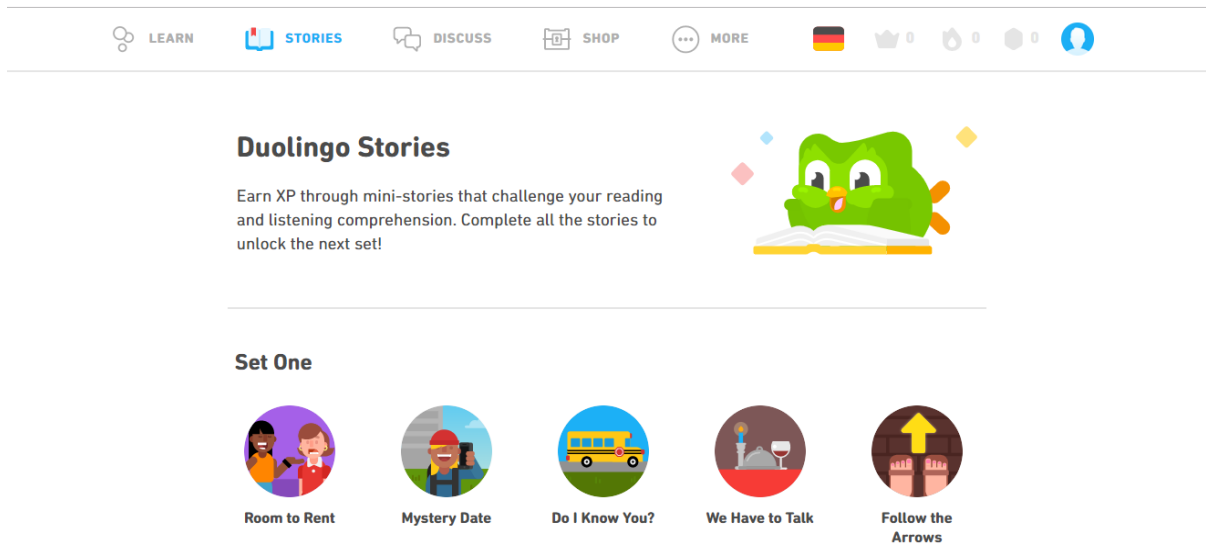
Duolingo je potpuno besplatna platforma koja je dostupna online na računalima i može se koristiti kao aplikacija na ostalim uređajima. Besplatno je također i korištenje aplikacije u školama. Ova platforma ima i svoju verziju koja nije besplatna. Premium verziju može se uzeti ukoliko se želi učiti potpuno bez reklama i bez pristupa internetu. U ovoj verziji moguće je preuzeti tečaj na svoj uređaj kako bi korisnici bili u mogućnosti učiti i kada nemaju pristup internetu.

Ovaj primjer platforme za besplatno učenje stranih jezika se može koristiti i u obrazovanju i naziva se „*Duolingo for Schools*“. To je Duolingo prilagođen skupinama studenata i njihovih odgojitelja. Koristi se kao dodatni zadatak učenicima za domaću zadaću, vježbe u razredima ili kako učenici preko ljeta ne bi zaboravili jezik. Za pristupanje ovoj verziji moguće je otvoriti potpuno novi račun ali se može pristupiti i sa već postojećeg Duolingo računa (What is Duolingo for Schools?, n.d.).

Za učenje se koriste slike, zvuk i tekst. Slike se koriste na način da ispod svake stoji napisano ono što se nalazi na slici, a taj naziv je na jeziku koji učimo i na svaki je moguće kliknuti. Iznad slika je ispisano pitanje u kojem se traži da kliknemo na točan prijevod riječi koja se nalazi u pitanju. Zvuk je implementiran u Duolingo na dva načina: slušanje i govor. Dok se ispisuje neka rečenica koju je potrebno prevesti u isto vrijeme se čuje i njen izgovor. Isto tako kada klikamo na odgovore uvijek čujemo izgovor odabrane riječi. Drugi način implementacije zvuka je govor za koji je naravno potreban mikrofona na uređaju sa kojeg pristupamo aplikaciji. Govorimo kada se traži da se pročita zadana rečenica. Na taj način se provjerava izgovor nove strane riječi ili fraze i samim time korisnik uči izgovarati razne riječi njemu još nepoznatog jezika. Nakon što kažemo ono što se od nas traži dobijemo povratnu informaciju kojom nam aplikacija ocjenjuje uspješnost našeg izgovora.

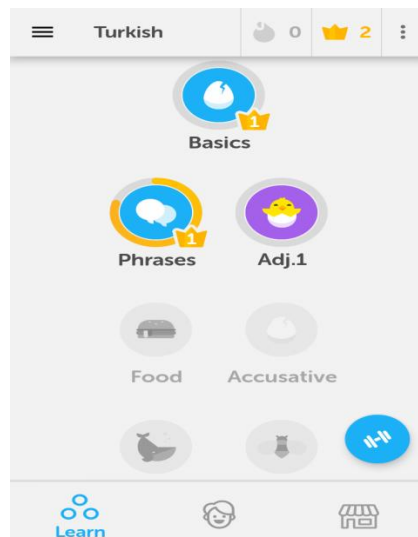
Koja god verzija Duolinga se odabere uvijek će prvi njihov zahtjev biti da se izabere jezik koji želimo učiti i može se izraditi profil za spremanje napretka u učenju i za komunikaciju i nadmetanje sa ostalim korisnicima. Dopusšteno je uzeti i više jezika te ih paralelno učiti

ukoliko je potrebno u kratko vrijeme naučiti više njih. Na računalnoj verziji prikazano je sučelje na kojemu je moguće odabrati hoćemo li učiti, slušati priče, raspravljati s ostalim korisnicima na forumu i ostalo. Ukoliko odaberemo učenje otvoriti će se više razina i kada prijeđemo jednu prelazimo na malo višu i sve tako dok ne naučimo sve što je potrebno. Razine mogu sadržavati osnovne stvari, riječi iz nekog određenog područja (hrana, životinje i sl.) i fraze određenog jezika. Kao što se može vidjeti na slici ispod, ako se odabere dio sa pričama otvoriti će se setovi priča.

Slika 1. Računalna verzija – priče

Svaki set sadrži više različitih kratkih priča iz različitih životnih situacija. Nakon odslušanog prvog seta otvara se idući i sve tako dok ne završimo sve ponuđene setove. Ovaj dio učenja poboljšava mogućnosti čitanja i razumijevanja stranog jezika. Slično je i na mobilnoj aplikaciji. Izradi se profil, odaberu se jezik ili jezici i učenje može početi. Na profilu postoji dio u kojemu se mogu dodati prijatelji, tj. drugi korisnici sa kojima se natječe u učenju i dio u kojem su zabilježeni uspjesi korisnika. Na mobilnoj aplikaciji nema priča koje se preslušavaju nego samo dio za učenje riječi, rečenica i fraza, kao što je prikazano na slici ispod.

Slika 2. Mobilna aplikacija

Aplikacija je dizajnirana tako da bude raznolika, zanimljiva i zaokuplja pažnju onih koji uče. Potrebno je kontinuirano učiti i svaki dan odvojiti nekoliko vremena za učenje. Kada se koristi Duolingo teško je zaboraviti i preskočiti dan jer se nakon 24 sata dobije obavijest kako danas nije učeno i kako bi trebali ispuniti svoje dnevne obaveze na aplikaciji. Te obavijesti nas podsjećaju na to da neki jezik nećemo naučiti ukoliko nismo redovni i ustrajni u tome što radimo.

5.2. Memrise

Memrise je aplikacija za učenje jezika koja je suprotna učenju iz udžbenika. Tečajevi Memrise-a imaju jednu stvar koju udžbenici nemaju, a to je jezik iz stvarnog života. Kako bi se pridonijelo bogatstvu učenja, ovi tečajevi sadrže tisuće video isječaka izvornih govornika koji govore njihov materinji jezik. Na taj način se može naučiti razumjeti autentične glasove i naglaske. Jezici koji se mogu učiti uz pomoć Memrise-a su: japanski, arapski, francuski, španjolski iz Španjolske i Meksika, turski, njemački, nizozemski, švedski, portugalski iz Portugala i Brazila, norveški, poljski, talijanski, danski, ruski, kineski, korejski, islandski, mongolski, slovenski i također je moguće učiti abecede koje inače ne koristimo u svojoj državi. Osvojili su *Google Play Awards* nagradu za 2017. godinu i drugo mjesto kao najbolja aplikacija za iPhone i iPad. „Aplikacija omogućava učenje stranih jezika korištenjem mnemotehnika (vrsta tehnike za olakšano pamćenje povezivanjem riječi i slika) pomoću kojih

dolazi do lakšeg pamćenja izraza na stranim jezicima. Zadaci se na aplikaciji pokazuju na engleskom i ciljanom jeziku (njemački, talijanski, francuski, ruski, španjolski) kako bi stvorili vezu (asocijaciju) između ta dva jezika“ (Memrise i LingQ – NAJBOLJE APLIKACIJE ZA UČENJE STRANIH JEZIKA, 2018).

Memrise je također besplatan i dizajniran na način da korisnicima bude zanimljivo učiti i da što lakše pamte nova saznanja. Kada bi se uspoređivala ova aplikacija sa već opisanim Duolingom vidjelo bi se kako imaju više zajedničkih stvari nego što su različiti. Na samom početku možemo primijetiti kako Memrise ima malo manje jezika koje možemo naučiti ali zato osim jezika postoje i druge kategorije za učenje (umjetnost i književnost, matematika i znanost, povijest i geografija, zabava, itd.).

Sami dio gdje se uči jezik se sastoji od teksta, zvuka i videa. Na početku bude ponuđeno da se odabere koliko vremena dnevno se želi odvojiti za neki tečaj. Tečaj nije cijelo vrijeme isti, kombiniraju se različite vrste pitanja kako učenje ne bi postalo monotono. Ono što Memrise ima, a na primjer Duolingo ne, je to što se dobije kratki video zapis u kojem neki izvorni govornik izgovara određenu riječ ili frazu i onda korisnici ispod moraju kliknuti na riječ koja je izgovorena ili na prijevod te riječi. Nijedna poznata platforma za učenje stranih jezika nema to da nam se riječi stranog jezika prevode na hrvatski nego je svaki jezik preveden na engleski. Memrise ima ponuđeno da odaberemo jezik koji govorimo ali onda nam nije tečaj na tom jeziku nego nam se lakše snaći na samoj stranici. U dijelu u kojem se koristi zvuk i tekst se dobije napisana i izgovorena riječ i onda opet korisnici biraju koja od ponuđenih riječi na drugom jeziku odgovara toj riječi.

The screenshot shows a green header with a profile icon, the text 'Learn new words: 3 Spanish (Spain) 1 - Get Started', and a score of '405'. Below the header, a green banner reads 'Session complete!'. The main content area is white and contains a summary table, a 'Next >' button, and a list of words.

✓ Correct answers	11	405 pts
⌚ Speed	7min0	3 pts
⚡ Accuracy	100%	160 pts
Total points		568 pts

Difficult Words	Memory strength	Spanish (Spain)	English	Accuracy	Current streak
⚡		hola	hi	2/2	2
⚡		¿qué?	what?	3/3	3

Slika 3. Bodovi

Svakim točnim odgovorom i većom brzinom odgovaranja na pitanja se skupljaju bodovi i tako se povećava level korisnikovog znanja (prikazano na slici 3). Ukoliko se svaki dan uči neko određeno vremensko razdoblje dobivaju se jos i bonus bodovi. Na profilu korisnika nalaze se razni dijelovi tečaja, tako da je moguće odabrati je li želimo učiti riječi, glagole, slova... Bodovi koji se skupljaju tokom učenja upisuju korisnike na rang listu na kojoj se nalaze svi oni koji su na istom tečaju, što više točnih odgovora to je bolja pozicija na listi.

5.3. Busuu

Busuu je još jedna od poznatih platformi za učenje jezika. Jezici koje možemo odabrati su: engleski, španjolski, francuski, njemački, talijanski, portugalski, kineski, japanski, poljski, turski, ruski i arapski. „Sjajna je za učenje poslovnoga jezika. Uz mnoge ispite znanja, jezične zadatke, uvježbavanje izgovora i mogućnost izvanmrežnoga rada, ova aplikacija omogućuje i dobivanje certifikata (*McGraw-Hill Education*)“ (Naučite strani jezik pomoću mobilne aplikacije, 2018). Na Busuu platformi se može naučiti strani jezik od razine A1 do B2. Nakon završetka A1 korisnik će znati predstaviti se prijateljima, naručiti piće i nešto hrane, pitati i odgovoriti na jednostavna pitanja o poznatim temama, pisati kratke tekstove i ispuniti obrazac sa osobnim podacima. Nakon završetka razine A2 moći će dogovoriti izlazak s prijateljima, opisati svoje prijatelje i obitelj, razumjeti ono glavno iz jednostavnih tekstova i razgovora te

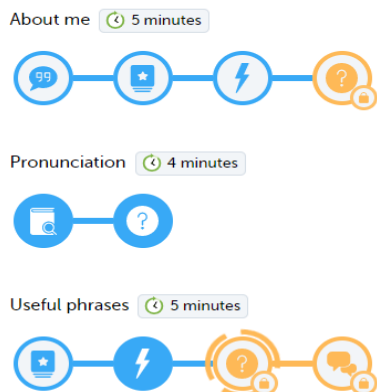
započeti dulje razgovore o poznatim temama. Dovořavanjem srednje razine tj. B1 moći će opisati omiljene filmove i glazbu, izraziti emocije, pristanak i neslaganje, početi s razumijevanjem TV programa ukoliko je poznata tema, voditi složenije razgovore s mogućnošću davanja razloga i objašnjenja. I na kraju, nakon dovršavanja razine B2 mogu razgovarati o važnim pitanjima koja utječu na njihov život, razumiju glavne točke i važne detalje u vijestima, sudjelovati, proširiti razgovore o poznatim i novim temama, pripovijedati ili napisati priču, opisati radnju filma ili knjige (How Busuu language courses work for you, n.d.).

Kao i na svakoj platformi, tako i na ovoj, prvo moramo napraviti svoj profil kako bi naš napredak bio zabilježen. Dobije se mogućnost odabira između *premium* i besplatne verzije. U *premium* verziji se dobije sve što mogu ponuditi, a za *free* samo jedan dio cijelog tečaja.

Premium	Free
✓ Flashcards	✓ Flashcards
✓ Conversations with native speakers	🔒 Conversations with native speakers
✓ Travel course	🔒 Travel course
✓ Mobile apps quiz with Offline Mode	🔒 Mobile apps quiz with Offline Mode
✓ Quizzes and official certificates	🔒 Quizzes and official certificates
✓ Grammar exercises	🔒 Grammar exercises
✓ Vocabulary Trainer	🔒 Vocabulary Trainer
✓ Get full access to 12 different language courses	🔒 Get full access to 12 different language courses
From €2.70	

Slika 4. Usporedba *premium* i *free* verzije

Svaka lekcija ima neku određenu temu i sastoji se od više aktivnosti koje su prikazane krugovima. Ukoliko imamo 75% točno riješene aktivnosti taj krug postaje ispunjen i to znači da smo prošli tu aktivnost. Na slici 5 vidimo da su neke aktivnosti ispunjene, a neke ne. U gornjem desnom kutu se nalazi postotak riješenosti lekcije. Također vidimo i naslov, tj. temu lekcije u kojoj se nalazimo. Iznad određenog broja aktivnosti je naznačeno vrijeme koje je potrebno za njihovo rješavanje.

Slika 5. Prikaz aktivnosti i tema

Nakon prolaza svih aktivnosti u kutu se pojavi 100% što označava da smo riješili cijelu lekciju. U idućim lekcijama se ponavljaju stvari koje smo naučili u prošloj kako bi što bolje zapamtili. Postoji mogućnost preskakanja bilo kojeg dijela lekcije ili cijelih lekcija. Korisnikov napredak je prikazan u obliku kruga koji se puni kako idemo dalje i na njemu su označene razine jezika koje trebamo postići. Osim toga nakon sedam dana se šalje izvještaj o postignućima u proteklom tjednu.

Kao što je već navedeno, lekcije sadrže više aktivnosti. Te aktivnosti nisu jednake već svaka ima svoju ulogu u učenju. Jedna aktivnost je za učenje vokabulara, druga sadrži dijaloge gdje se vidi način korištenja riječi u kontekstu, nakon toga dolazi kviz tj. test iz svega prethodnog što se naučilo i na kraju se rješava jedna vježba i njeno rješenje se šalje izvornim govornicima u Busuu zajednici kako bi oni to ispravili ukoliko naš odgovor ima neku grešku. Ono što šaljemo izvornim govornicima može biti u pisanom obliku ili možemo snimiti svoj govor kako bi oni mogli čuti i naš izgovor riječi. Sadrži još i aktivnosti u kojima se uči gramatika i vježba izgovor. Već u drugoj lekciji se pojavljuju problemi ukoliko niste *premium* korisnik jer ne možete riješiti sve dijelove lekcije.

U svakoj aktivnosti i svakom zadatku unutar njih, slike, tekst i zadaci su popraćeni zvukom. Pri učenju vokabulara dobijemo ispisanu riječ na engleskom i ispod na jeziku koji učimo te čujemo njen izgovor. Nakon toga se dobije ta riječ i njeno objašnjenje i opisan način na koji

se ona koristi u jeziku. Osim objašnjenja za neku riječ, također se, u aktivnostima gdje učimo posebna slova tog jezika i ona objašnjavaju.

Tijekom učenja se postavljaju pitanja o onome prethodnom. Odgovori na pitanja i sama pitanja mogu biti u različitim oblicima. Pitanja su najčešće u pisanom obliku na engleskom jeziku, a ponekad su prikazana kao slika i ispod nje ponuđeno nekoliko odgovora i potrebno je odabrati točnu riječ ili frazu na stranom jeziku koja predstavlja tu sliku. Što se tiče odgovora postoji već spomenuti primjer u kojem je navedeno više njih i korisnik bira onaj koji smatra točnim, odgovori u obliku istinito ili ne (*True/False*), postavljanje riječi u pravilan redosljed... Pri učenju kroz korištenje dijaloga koristi se zvuk i tekst. Dok se dijalog ispisuje na ekranu u pozadini se čuje zvuk koji prati tekst. U testovima iz dijaloga potrebno je nadopunjavati praznine koje vidimo u tekstu na osnovu onoga što smo čuli. Riječi za nadopunu budu ponuđene ispod teksta i treba ih samo pravilno poredati po prazninama. Postoje i primjeri razderanih papirića koje trebamo spojiti na osnovu naučenog, spaja se rečenica na jeziku koji učimo sa iznad njih navedenim rečenicama na engleskom jeziku.

6. Vlastiti primjer tutorijala njemačkog jezika za početnike

U sklopu kolegija koji sam pohađala na drugoj godini studija Informatičkih znanosti bilo je potrebno izraditi mali tutorijal u koji bi se uvrstio multimedij kako bi se poboljšalo učenje sadržaja tutorijala. Sam dizajn tutorijala je veseo i šaren te više prilagođen djeci, a njegov sadržaj može poslužiti svim uzrastima za učenje nekoliko osnovnih riječi i fraza njemačkog jezika. Tutorijal je dizajniran kao web stranica koja se sastoji od naslovne slike na samome vrhu i od izbornika koji je okomito orijentiran i nalazi se na lijevoj strani. Pozadina je u svijetloj boji kako ne bi odvlačila pažnju od sadržaja, prikazano na slici ispod. Na samom dnu svake stranice nalazi se kontakt *e-mail* koji se može iskoristiti za sva dodatna pitanja.

Slika 6. Uvodna stranica

Na samom početku nalazi se jednostavna stranica na kojoj je u malo riječi objašnjeno ono što nas očekuje u daljnjem proučavanju tutorijala. Izbornik se sastoji od devet tema. U svakom trenutku se može vratiti na prošlu temu, otići na iduću, jednostavno odabrati onu koju želimo. Ne uči se na način da možemo ići dalje samo ukoliko naučimo prošlu temu nego se može slobodno kretati i proučavati svaki dio.

Prva tema je upoznavanje. Tu se nalaze dvije osnovne rečenice koje su potrebne kako bi nekome rekli kako se zovemo i tu osobu pitati za njeno ime. Taj dio je prikazan u obliku teksta ispod kojeg se nalazi zvuk uz pomoć kojeg će učenik znati kako se točno izgovara taj mali dijalog. U svakoj temi se nalazi zvučni zapis koji odgovara tekstualnom i slikovnom sadržaju stranice na kojoj se nalazimo. Zvučni zapis je snimka izvorne govornice njemačkog jezika kako bi polaznici bili u prilici čuti što ispravniji izgovor riječi prikazanih u raznim dijelovima tutorijala. Druga tema predstavlja pozdrave koje koristimo u različita doba dana. Koje je doba dana vidimo po slikama na kojima se nalaze aktivnosti koje su uobičajene za određeno doba dana, prikazano na slici ispod. Uz svaku sliku nalazi se odgovarajući pozdrav.

Slika 7. Pozdravi

Iduća tema su brojevi. Ova stranica se malo razlikuje od ostalih jer ne sadrži ni tekst ni zvuk kao takve, već su brojevi prikazani u obliku videa. Video traje oko minutu i dok se prikazuju brojevi u pozadini se čuje pjesmica koja ih prati. Brojevi su u rasponu od jedan do deset i ponavljaju se više puta. Četvrta tematska jedinica su boje. Boje su prikazane kao krugovi raznih boja koji su nasumično raspoređeni po ekranu. Unutar svakog kruga je ispisano ime boje u koju je obojen kako bi u isto vrijeme vidjeli boju i njen naziv na stranom jeziku i samim time je brže i lakše zapamtili. Nakon toga dolazi tema koja je nazvana dijelovi tijela. Dijelovi tijela su jako jednostavno prikazani samo jednom slikom. Na slici se nalazi dječak i svaki dio njegovog tijela je crtom povezan sa njihovim nazivom. Uz svaki naziv se nalazi i član te imenice koji je bitan u njemačkom jeziku. Na slici je pozadina, kao i u cijelom tutorijalu, svijetlije boje zbog jačeg isticanja njenog sadržaja. Tema životinje opet je prikazana uz pomoć teksta, slike i zvuka. Na slikama je nekoliko domaćih i nekoliko divljih životinja.

Slika 8. Životinje

Ispod slika su njihovi nazivi koji su u zvučnom zapisu i izgovoreni, prikazano na slici iznad. U dijelu sa voćem i povrćem nalazi se jedna veća slika u čijem centru se nalazi krug unutar kojeg je naziv ove teme na njemačkom jeziku, a oko toga je slikovno prikazano voće i povrće te njihova imena skupa sa članovima. Nakon toga dolazimo na temu obitelji. Tema obitelj je prikazana bez slikovnog sadržaja ali uz pomoć boja se nastoji privući pažnja na riječi koje odgovaraju jedna drugoj, prikazano na slici ispod.

Stefan ist	Vater	von Marco und Maria.
Stefan je	otac	od Marca i Marie.
Marco ist	Sohn	von Christine und Stefan.
Marco je	sin	od Christine i Stefana.

Slika 9. Obitelj

Zadnja tema ovog tutorijala je vrijeme. Nakon ove teme učenici će znati reći nekome kakvo je trenutno vrijeme vani. Slikama i tekstom prikazana su četiri različita vremena: sunčano je, pada kiša, pada snijeg i oblačno je.

Osim ovih opisanih devet tema na samom dnu glavnog izbornika se može odabrati i dio koji se naziva „TEST“. Kada se odabere taj dio otvoriti će se jedan manji izbornik koji se sastoji od tri moguća odabira: Provjera, Kviz1 i Kviz2. Provjera donosi provjeru znanja koje se prethodno stekne prolaskom kroz cijeli tutorijal ali na način da se ne broje točni i netočni odgovori nego se, nakon što kliknemo na ono što mislimo da je dobro, pored ponuđenih odgovora ispiše je li on točan ili ne. Na slici ispod vidimo jedno od pitanja u testu.

Slika 10. Primjer pitanja i interaktivne slike

U ovome pitanju traži se da se klikne na dio lica koji predstavlja riječ „Die Augen“ i ukoliko se klikne na oči (*die Augen*) lika na slici onda se pojavljuje zeleni pravokutnik na kojemu piše da je to točan odgovor, a ukoliko kliknemo na neki drugi dio lica onda će se pojaviti crveni pravokutnik u kojem stoji kako odgovor nije točan. Nakon jednog pitanja na drugo prelazimo klikom na izbornik sa pitanjima testa. Ovaj izbornik se nalazi unutar provjere i na njemu možemo odabrati koje pitanje želimo i tako se slobodno kretati kroz provjeru. Na sva pitanja su ponuđena tri odgovora gdje je potrebno odabrati točan. Odgovori mogu biti u obliku teksta ili slike, ovisi o postavljenim pitanjima.

Kviz1 i Kviz2 se malo razlikuju od već opisane provjere. U njima se broj točnih i broj netočnih odgovora broje i tek na kraju kviza se mogu vidjeti rezultati. Kada se jednom klikne na odgovor koji se smatra točnim nije moguće klikati i dalje kako bi vidjeli što je točno, a što ne, jer nas idući klik vodi na iduće pitanje i sve tako do kraja kviza. Nakon posljednjeg pitanja se ispisuju rezultati, tj. broj točnih i broj netočnih odgovora te klikom na ovu stranicu izlazimo iz kviza. Kada završimo kviz otvara se ponovno stranica sa glavnim izbornikom i malim izbornikom za odabir ispita znanja.

Ovaj tutorijal je napravljen tako da osobe same sebi određuju tempo i redoslijed učenja, a multimedij koji se nalazi na stranicama im služi kao pomoć pri učenju. Bitno je kada se uče novi jezici ne koristiti samo čisti test nego ga poduprijeti zvukovima, slikama, video zapisima za što bolji doživljaj i zabavnije i bolje učenje.

7. Zaključak

U ovom radu vidjeli smo zašto bi bilo bitno učiti strane jezike. Vidjeli smo što je to multimedij te od čega se sastoji. Razvoj tehnologije doprinosi sve većoj mogućnosti upotrebe multimedija. U nekim zemljama nemaju te mogućnosti pa koriste starije uređaje kako bi primijenili razne medije u učenju stranih jezika. Najmodernije učionice su opremljene sa jako dobrom opremom za prikaz i reprodukciju multimedija i samim time je njegova uloga u učenju sve veća. Navedena klasifikacija nastavnih sredstava pokazala je koliko su audio sredstva i vizualna sredstva bitna u nastavi. „Gradivo koje se uči primjenom audio-vizualnih sredstava brže se pamti, a teže zaboravlja. Neka od najčešćih audio-vizualnih nastavnih sredstava su filmovi i emisije, televizija te računar koji predstavlja veoma moćno novo nastavno sredstvo koje uz odgovarajuću dodatnu opremu, softver i Internet, može zamijeniti mnoga druga nastavna sredstva“ (Tokić, Kadrić i Puškarević, 2017, str. 271).

S ciljem još boljeg prikaza raznih načina uporabe multimedija u učenju stranih jezika opisane su neke online platforme na kojima se nalaze tečajevi mnoštva jezika. Po samim brojkama korisnika tih platformi vidimo koliko je takav način učenja zanimljiviji i lakši od učenja bez pomoći raznih medija i kombinacija tih medija. Svaka platforma ima svoju aplikacijsku verziju uz pomoć koje naš tečaj može uvijek biti s nama i možemo učiti u svakom dijelu dana i noći te svaka od njih ima milijune i milijune preuzimanja. Mnogi od njih osmišljeni su kako bi zabavljali korisnike i kako bi se s njima učilo, kao da se gleda televizija ili igraju zabavne igre. Korištenjem umjetne inteligencije, učenje je istovremeno i personalizirano. Svaki korisnik ima svoj profil i prati svoj napredak.

Vidjeli smo i opis osobno izrađenog kratkog tutorijala za učenje stranog jezika. U ovome slučaju je to njemački jezik. Uz pomoć mnoštva slika i zvukova te videa pokušano je na što zabavniji način prikazati osnovne fraze te određeni broj riječi njemačkog jezika. Za zvuk snimljena je izvorna govornica ovoga jezika tako da polaznici imaju što bolju predodžbu izgovora riječi koje se nalaze u tutorijalu.

Prednost multimedijskog učenja je u tome što koristi sposobnost mozga da uspostavi vezu između verbalnog i vizualnog sadržaja što dovodi do dubljeg razumijevanja i boljeg shvaćanja. Upotreba slika, videa i animacija uz tekst potiče mozak na aktivnost. Zadržavanje pažnje učenika na nastavi se povećava, a interaktivnost koja je često povezana sa multimedijem također znatno doprinosi njihovoj zainteresiranosti. U tim okolnostima, u

multimedijalnom okruženju za učenje, učenici mogu lakše prepoznati i riješiti zadatke u usporedbi s metodologijom nastave gdje je podučavanje omogućeno samo i isključivo putem knjiga.

Literatura

5 koristi primjene multimedije u nastavi. (2019). Preuzeto s <https://promotion.ba/5-koristi-primjene-multimedije-u-nastavi/> (25.06.2019.)

Abayli, N. (2001). *An Investigation of Students and Teachers Attitudes Toward the Video Class at Osmangazi University Foreign Languages Department*. Ankara: Bilken University.

About multilingualism policy. (2019). Preuzeto s https://ec.europa.eu/education/policies/multilingualism/about-multilingualism-policy_hr (24.06.2019.)

Allan, M. (1984). Viewing Compehension in the EFL Classroom. *ELT Journal*, br. 1., 21-26.

Bakić-Tomić, Lj., Dumančić, M. (2012). *Odabrana poglavlja iz metodike nastave informatike*. 2.izd. Zagreb: Učiteljski fakultet

Cetinić, A., Seljan, S. (2011). Evaluation of Classroom-based Online Multimedia Language Assessment. Proceedings of International Conference „Future of Education“, 76-81

Dovedan, Z., Seljan, S., Vučković, K. (2002). Multimedia in Foreign Language Learning. Proceedings of MIPRO, 72-75

Dovedan, Z., Seljan, S., Vučković, K. (2003). Nove tehnologije i obrazovanje. *Informatologia*. 36, 1, 54-57

How Busuu language courses work for you. (n.d.). Preuzeto s <https://www.busuu.com/en/it-works/courses> (20.06.2019.)

Hrvatski jezični portal. (n.d.). Preuzeto s <http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search> (21.06.2019.)

Jaworski, R., Seljan, S., Dunder, I. (2017). Towards educating and motivating the crowd – a crowdsourcing platform for harvesting the fruits of NLP students' labour. *Human language Technologies as a Challenge for Computer Science and Linguistics*. Poznan: Fundacja Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, 332-336

Jezici EU-a. (2019). Preuzeto s https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-languages_hr (24.06.2019.)

Kišiček, S., Lauc, T. (2015). A Rationale for Multi-modality in Multimedia Instructional Design. *E-INSTITUTIONS–OPENNESS, ACCESSIBILITY, AND PRESERVATION*. 1, 247-259

Kučiš, V., Seljan, S. (2014). The Role of Online Translation Tools in Language Education. *Babel*. 60, 3, 303-324

- Lauc, T., Mikelić, N. (2005). Multimedij i multimedijaska instruktivna poruka. *Informacijske znanosti u procesu promjena*. 95-115
- Levy, M. (1997). *Computer-Assisted Language Learning: Context and Conceptualization*. Oxford: Clarendon Press.
- Matasić, I., Dumić, S. (2012) *Multimedijске tehnologije u obrazovanju*. *Medijska istraživanja : znanstveno-stručni časopis za novinarstvo i medije = Media research : Croatian journal for journalism and the media*, God.18 , 1, 143-151
- Mayer, R. E. (2001). *Multimedia learning*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Memrise i LingQ – NAJBOLJE APLIKACIJE ZA UČENJE STRANIH JEZIKA. (2018). Preuzeto s <https://omnia-jezici.com/2018/12/19/najbolje-online-aplikacije-za-ucenje-stranih-jezika/> (25.06.2019.)
- MULTIMEDIJA. (n.d.). Preuzeto s <https://loomen.carnet.hr/mod/book/view.php?id=181670> (07.07.2019.)
- Multimedija[PDF]. (n.d.). Preuzeto s <http://dsp.etfbl.net/multimediji/2015/01%20GI%20Uvod.pdf> (24.06.2019.)
- Najčešći problemi prilikom učenja stranih jezika. (2017). Preuzeto s <https://www.intellecta.hr/kako-uciti-strane-jezike/ucenje-stranih-jezika-problemi/> (22.06.2019.)
- Naučite strani jezik pomoću mobilne aplikacije. (2018). Preuzeto s <http://www.icm-virovitica.info/naucite-strani-jezik-pomocu-mobilne-aplikacije/636/> (21.06.2019.)
- Rodek, S. (2007). Novi mediji i učinkovitost učenja i nastave. *Školski vjesnik*, 56 (1. - 2.), 165-170. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/82651> (22.06.2019.)
- Seljan, S. (2019). Informacijska i komunikacijska tehnologija (IKT) u interdisciplinarnom okruženju nastave jezika. *Izazovi učenja stranoga jezika u osnovnoj školi*. Zagreb: Ljevak, 446-461
- Seljan, S., Banek Zorica, M., Špiranec, S., Lasić-Lazić, J. (2006). CALL (Computer-Assisted Language Learning) and Distance Learning. *Proceedings of MIPRO*, 145-151
- Seljan, S., Berger, N., Dovedan, Z. (2004). Computer-Assisted Language Learning (CALL). *Proceedings of MIPRO*, 262-266
- Sharma, H. (n.d.). Wie dir neue Technologie dabei hilft, eine Sprache zu lernen. Preuzeto s <https://www.ef.de/blog/language/wie-dir-neue-technologie-dabei-hilft-eine-sprache-zu-lernen/> (22.06.2019.)
- Šimunović, A., Letica, I. i Halter, K. (2011). Znanje stranih jezika kao jedna od ključnih poduzetničkih kompetencija. *Učenje za poduzetništvo, 1* (1), 271-277. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/130159> (22.06.2019.)

Tokić, I., Kadrić, K., i Puškarević, V. (2017). Multimedija u nastavi njemačkog jezika. *Društvene I Humanističke Studije DHS*, 2, 265-288. Preuzeto s <http://dhs.ff.untz.ba/index.php/home/article/view/64/63> (25.06.2019.)

Vučković, K., Dovedan, Z., Seljan, S, Stojanov, T. (2004). Edukativni softver u učenju i poučavanju. *Informatologia*

What is Duolingo for Schools? (n.d.). Preuzeto s <https://support.duolingo.com/hc/en-us/articles/218111443-What-is-Duolingo-for-Schools-> (22.06.2019.)

What is Duolingo? (n.d.). Preuzeto s <https://support.duolingo.com/hc/en-us/articles/204829090-What-is-Duolingo-> (22.06.2019.)

Popis slika

Slika 1. Računalna verzija – priče	14
Slika 2. Mobilna aplikacija.....	15
Slika 3. Bodovi.....	17
Slika 4. Usporedba <i>premium</i> i <i>free</i> verzije	18
Slika 5. Prikaz aktivnosti i tema.....	19
Slika 6. Uvodna stranica.....	21
Slika 7. Pozdravi	22
Slika 8. Životinje	23
Slika 9. Obitelj.....	23
Slika 10. Primjer pitanja i interaktivne slike	24

Multimedij u učenju stranih jezika za početnike

Sažetak

Znati još neki jezik osim maternjeg postaje sve važnije u našim životima. Sama Europska unija podržava višejezičnost. Svima nam je vjerojatno poznato kako je učenje samo uz pomoć nekog čistog teksta teže od načina učenja u kojima je taj isti tekst popraćen slikama, zvukovima i slično. Primjenom zvuka, slike, video zapisa, teksta te animacija postižu se veći uspjesi u podučavanju stranih jezika. Uporabom multimedija i multimedijских tehnologija je učenje danas bitno olakšano. Na računalima i mobilnim uređajima možemo pronaći razne aplikacije za učenje stranih jezika. Ukoliko ih krenemo koristiti vidjet ćemo kako se njihov način učenja svodi na interakciju, personalizaciju, umjetnu inteligenciju i multimedij koji je bitan za prikaz raznih sadržaja. Ovaj oblik učenja stranih jezika sve je rasprostranjeniji jer je lako dostupan i zanimljiv za sve korisnike. U ovim primjerima navedeno je nekoliko online platformi na kojima se može naučiti mnogo svjetskih jezika i opisan vlastiti primjer kratkog tutorijala u kojem se njemački jezik za početnike i djecu prikazuje uz pomoć raznih medija.

Ključne riječi: multimedij, strani jezici, multimedijска tehnologija, aplikacije za učenje jezika

Multimedia in learning foreign languages for beginners

Summary

Knowing at least one other language than our mother tongue is becoming more and more important in our lives. The European Union itself supports multilingualism. We all know that learning only through the help of a clear text is more difficult than learning in which the same text is accompanied by images, sounds etc. Applying sound, images, videos, text and animation is more successful in teaching foreign languages. By using multimedia and multimedia technologies, learning is now greatly facilitated. On computers and mobile devices, we can find a variety of foreign language learning apps. If we use them we will see how their learning mode is concentrated on interaction, personalization, artificial intelligence, and multimedia that are essential to displaying various content. This form of foreign language learning is increasingly widespread because it is easily accessible and interesting to all users. In these examples, there are several online platforms where many world languages can be learned and at the end is a description of personal short tutorial in which German language for beginners and children is presented with various media.

Key words: multimedia learning, foreign languages, multimedia technology, language learning apps